

Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.07.01 [Електронний ресурс] / *Є.В. Ланін*; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". — Х., 2006. — 36 с. — укр. **8. Жамойда А.А.** Оценка производственного потенциала предприятий хлебопекарной промышленности, - www.nbu.gov.ua/portal/soc **9. Золотих І.Б.** Щодо визначення виробничого та ресурсного потенціалу АПК //Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2004. - Вип.1, т.1. - С. 79-82. **10. Луцук С.** Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств // Регіональна економіка. – 2005. – №3. – С.48-56. **11. Кобринский Н.Е.** Экономическая кибернетика / Н.Е. Кобринский, Е.З. Майминас, А.Д. Смирнов. – М.: Экономика, 1982. – 408 с. **12. Рєпіна І.М.** Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління // Вісник Української академії державного управління при Президентіві України. – 1998. – № 2. – С. 262-271. **13. Слижис М.У.** Экономический потенциал основных производственных фондов в машиностроении. – М.: Машиностроение, 1986. – С. 10. **14. Шериньова З.Є.** Стратегічне управління: Підручник.- 2-ге вид.. перероб. і доп.- К.: КНЕУ,2004.- 699с. **15. Щелкунов В.І.** Виробничий потенціал України. Стратегія формування та використання. – К.: Наукова думка, 1999. – 238с.

Подано до редакції 14.05.2009

УДК 339.922

Т. Ю. ШАПОВАЛОВА, к.е.н., доц. МІПО НТУ «ХП»;
Н.В. ФЕСЕНКО, ст. викл. МІПО НТУ «ХП»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РУХУ МІЖНАРОДНОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розглянуто вплив глобалізації світової економіки на міжнародний рух капіталів, виявлені тенденції росту світової економіки в залежності від прямих закордонних інвестицій.

An influence of globalisation of economic on the international movement of capitals is investigated in article, the main tendencies of growth of economic depending on direct foreign investments are also revealed.

Ключові слова: глобалізація, інвестиції, міжнародний рух капіталу.

Вступ. Глобалізація і сучасні інформаційні технології додають традиційному поняттю "світова економіка" на сьогоднішній день зовсім інше, нове значення. Термін "фінансова глобалізація" розуміє світ як пов'язаний, взаємозалежний єдиний планетарний ринок, що продовжує інтегруватися. У сучасній світовій економіці торгівля поступила лідерством валютно-кредитним і фінансовим зв'язкам в умовах інтенсифікації процесу глобалізації. У глобальному масштабі ресурс "капітал" набув істотної мобільності і рухливості. Капітал перетікає по всьому світу в напрямках до самих привабливих і більш вигідних можливостей його використання. Інтернаціоналізація і глобалізація приводять до росту міжнародної мережі фінансових інститутів і корпорацій, до підвищення частки бізнесу, що приходить на закордонні країни, до більш фундаментальних якісних змін у їхніх системах організації, структурі управління та філософії бізнесу.

Постановка задачі. Метою дослідження є визначення загальних тенденцій у міжнародному русі капіталу та їх наслідків для України.

Методологія. Дослідження здійснювалось шляхом системного аналізу організованих потоків інформації.

Результати дослідження. Остання виявляється в постійному зростанні оборотів капіталів на міжнародних ринках, виникненні нових фінансових інструментів регулювання та розширенні можливостей для інвесторів і позичальників. Глобалізація мирохазяйствених зв'язків приводить до диверсифікованості форм і напрямків міжнародної конкуренції, методів боротьби за володіння і контроль над технологічними, трудовими, інтелектуальними, природними й інвестиційними ресурсами. Значно більшого значення набуває формування оптимальної структури економіки з перевагою в ній частки послуг, наукомісткої й високотехнологічної продукції. В умовах глобалізації виграють країни, що мають достатню кількість капіталу які забезпечують його вільне переміщення. Це дозволяє таким країнам активно брати участь у міжнародному науково-технічному й інформаційному обміні.

Між країнами переміщуються різні види капіталу, а саме: державний і приватний, підприємницький і позичковий, довгостроковий, середньостроковий і короткостроковий капітал. З практичної точки зору найбільш важливим є функціональний розподіл капіталу на прямі інвестиції, портфельні інвестиції та інші інвестиції, серед яких основну роль відіграють міжнародні позики і банківські депозити.

У зв'язку з тим, що в останні роки позначилася тенденція до перерозподілення ринків капіталу, тобто до зниження питомої ваги операцій з капіталом у національному масштабі на користь міжнародних та внутрірегіональних, а саме компанії, що бажають успішно виступати на іншому ринку за кордоном, часто орієнтуються не на вивіз відповідних товарів, а прагнуть до організації власного виробництва за кордоном або купують контрольний пакет акцій місцевого підприємства. У зв'язку з цим питання про місце та роль України на світовому ринку прямих іноземних інвестицій має першорядне значення для забезпечення стійкого і збалансованого росту вітчизняної економіки, для підйому якої важливо визначити рівень, умови, форми і способи інтеграції країни у світове господарство і міжнародний ринок капіталу. Важливим кроком у даному напрямку є вступ України до ВТО.

Крім того передумовою фінансової глобалізації з'явилося значне посилення ролі й могутності ТНК. Виникаючі на їхній основі транснаціональні відтворювальні системи утворюють ядро глобальної економіки, у якій головне положення займає фінансовий капітал. Так, по оцінках ЮНКТАД у світі нараховується близько 79 тис.

материнських компаній ТНК, що мають більш 790 тис. іноземних філій, тобто рушійною силою фінансової глобалізації виступає міжнародний рух капіталу. [1]

Так як, під міжнародним рухом капіталу варто розуміти його просторове переміщення в глобальній економіці в очікуванні одержання майбутніх вигод і прибутків, то зараз воно характеризується наступними тенденціями в русі міжнародного підприємницького капіталу в умовах глобалізації:

1. Підсилюються розподільна та стимулююча функції іноземних інвестицій, що обумовлено істотним ростом міжнародного переміщення капіталу і розподілом прямих іноземних інвестицій (ПІІ) між країнами і регіонами, причому розвинуті країни утримують істотну перевагу по обсягу залучених іноземних інвестицій внаслідок стабільної політичної системи, ліберальної економіки, високого рівня купівельної спроможності населення і значного розміру ВВП.

Посилення стимулюючої функції іноземних інвестицій виявляється в направленні міжнародного капіталу до галузей народного господарства тих країн, де рівень науково-технічного прогресу, кваліфікації робочої сили й інших факторів виробництва дозволяє домогтися найменших витрат при виготовленні продукції і послуг. Приплив ПІІ все частіше направляється в сферу послуг. У результаті стимулюючої функції галузева структура портфеля ПІІ змінилася як у розвинутих, так і в країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою.[4]

Однак, що стосується інвестицій в Україну, то вони як і раніше спрямовані в основному в переробну промисловість і торгівлю, що свідчить про прагнення інвесторів одержати швидкі прибутки і повернути свій капітал. [3]

2. Значно зросла частка приватних іноземних інвестицій. Одночасно зі збільшенням приватних іноземних інвестицій у країнах, що розвиваються, відбулося також збільшення державних іноземних інвестицій за рахунок підприємств із державною формою власності.

3. Поряд з ростом ПІІ значно збільшилися портфельні та інші інвестиції.

4. Значно зросли злиття і поглинання. Причина серйозного росту злиттів і поглинань полягає в тому, що завдяки їм забезпечується швидкий вихід на ринок. Незважаючи на об'єктивні труднощі, пов'язані з фінансовою кризою, буде спостерігатися зріст операцій зі злиття і поглинання, тому що цього вимагає реструктуризація, наприклад, фінансової галузі або автомобілебудування. Крім того, злиттям і поглинанням буде сприяти зріст рівня інтернаціоналізації ТНК, наприклад, «72% керівників 226 ТНК, опитаних у 2008 р., планують одержувати більш 50% свого виторгу до 2010 р. за межами країни базування материнської компанії». [2]

5. З погляду привабливості для іноземних інвесторів на передових позиціях як і раніше залишаються розвинуті країни Америки і Європи, що розвиваються країни

Південної, Східної і Південно-Східної Азії, насамперед завдяки законодавчій стабільності. Щодо інвестиційного законодавства України, то упродовж усіх років незалежності в Україні було видано майже тисячу законодавчих актів, що регулюють ту чи іншу сферу інвестиційної активності. [3] Водночас треба наголосити, що така велика кількість нормативних документів виданих різними органами та гілками влади далека від досконалості та суттєво ускладнює орієнтування інвесторів у нашому законодавчому просторі. Крім того, надто часті зміни законодавства знижують інвестиційні рейтинги нашої держави.

Вплив процесів міграції капіталу на національні економіки далеко неоднозначно. Поряд із прискоренням економічного розвитку територій, де спостерігаються раптові і масштабні переміщення короткострокового позичкового капіталу, але в умовах, коли глибоких структурних змін в економіці фактично не відбувається, це провокує кризові явища у фінансовій системі.

Одна з найважливіших проблем функціонального характеру, що постає перед світовим ринком капіталу, складається у виробленні способів регулювання великомасштабних потоків позичкового капіталу, покликане забезпечувати оптимальний розподіл економічних ресурсів, у реальній дійсності свого призначення не виконує. У ряді країн з «перехідною економікою», у т.ч. в Україні ще відсутня ефективна система регулювання руху потоків капіталу.

У сучасних умовах особливо очевидна необхідність обліку світового досвіду, господарської практики і технологічної культури інших держав при розробці національних стратегій економічного розвитку. Як представляється, усупереч представленням антиглобалістів, економічна глобалізація аж ніяк не придушує національні особливості, а навпаки, є важливим чинником розвитку національної економіки, і, у свою чергу, нею підсилюється. [5] Відмова від цієї концепції може привести до серйозних прорахунків в економічній політиці, оскільки глобалізація послідовного типу (а мова йде саме про таку форму її прояву) припускає спільний розвиток національних економік, крім зовнішньої експансії, і заперечує світове домінування якої-небудь країни. Інтернаціоналізація господарського життя підсилює переміщення між країнами не тільки товарів і послуг, робочої сили, але і каталізує міграційні процеси на ринках капіталів які, відповідно, мають потребу в ефективному регулюванні. У світлі процесів, що відбуваються і поглиблюються, інтернаціоналізації і глобалізації світогосподарських процесів міграція фінансових ресурсів не тільки можлива, але і необхідна, і хоча це і може бути джерелом конфліктів, конкуренції, у той же час несе в собі величезний потенціал можливостей.

Висновки. Таким чином, саме нерозуміння природи економічної глобалізації обумовило появу міфу про те, що за допомогою зовнішніх кредитів і пірамідальних

грошових позик є можливим вихід України з кризи. У той же час, ігнорування критеріїв економічної безпеки, форсована відкритість вітчизняної економіки супроводжується стихійним (внаслідок активного вивозу капіталів за кордон) згортанням вітчизняного виробництва (за роки незалежності не побудовано жодного великого промислового підприємства), породжуються процеси деіндустріалізації і дезорганізації банківської справи, а також неадекватні механізми доларизації національного господарства України.

Змістовне, насамперед політико-економічне вивчення якісно нових явищ у рамках міжнародного ринку капіталу, змін у його структурі й оцінка можливих перспектив (як позитивних, так і негативних) вимагає серйозних та скоординованих зусиль як учених, так і практиків.

Список літератури: 1. Overview. World Investment Report 2008. UNCTAD.-New York. 2008. P.3 2. World Investment Prospects Survey 2008-2010. United Nations.- New York and Geneva. 2008. P.4 3. Іноземні інвестиції в економіку України: Навч. посібник./ Пехник А.В. - К.: Знання, 2007.-335с. 4. Юнусов, Л.А. Глобальное движение капитала: тенденции и перспективы: монография. – М.: МЭИ, 2007. - 4,82 печ. л. 5. Юнусов, Л.А. Глобализация в теориях развития мировой экономики / Л.А. Юнусов // Васильевские чтения. Национальные традиции в торговле, экономике, политике и культуре: материалы международной научно-практической конференции. – М.: Изд-во РГТЭУ, 2008.- 0,5 печ. л.

Подано до редакції 14.05.2009

УДК 331.108

Т.А. ПОГОРЕЛОВА, доц., НТУ «ХПИ»

ДЕСЯТЬ ЛУЧШИХ СПОСОБОВ НЕДЕНЕЖНОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ

В данной статье исследуются наиболее современные методы в области мотивации персонала для повышения эффективности деятельности организации. Статья содержит наиболее интересные нематериальные стимулы деятельности человека.

In the given article the most modern methods in the field of motivation of staff for effectivization of activity of the organization are investigated. The article contains the most interesting non-material stimulus of activity of the person.

Введение. Среди комплекса проблем менеджмента особую роль играет проблема совершенствования управления персоналом фирмы. Задачей этой области менеджмента является повышение эффективности производства за счет всестороннего развития и разумного применения творческих сил человека, повышение уровня его квалификации, компетентности, ответственности, инициативы.

Управление персоналом включает многие составляющие. Среди них: кадровая политика, взаимоотношения в коллективе, социально-психологические аспекты